

Wymagania edukacyjne na poszczególne oceny. *Oblicza geografii. Zakres rozszerzony. Klasa III sem. 5*

Wymagania na poszczególne oceny				
Wymagania konieczne (ocena: dopuszczający)	Wymagania podstawowe (ocena: dostateczny)	Wymagania rozszerzające (ocena: dobry)	Wymagania dopełniające (ocena: bardzo dobry)	Wymagania wykraczające (ocena: celujący)
I Dział: Usługi (6 tematów)				
1. Temat: Zróżnicowanie usług na świecie.				
Uczeń: • klasyfikuje usługi według różnych systemów • charakteryzuje usługi podstawowe i usługi wyspecjalizowane	Uczeń: • omawia zróżnicowanie sektora usługowego na świecie	Uczeń: • omawia znaczenie usług w gospodarce państw • porównuje zatrudnienie w sektorze usługowym w Polsce ze strukturą zatrudnienia w usługach w wybranych krajach świata	Uczeń: • omawia zmiany znaczenie usług w zależności od fazy rozwoju cywilizacyjnego kraju	Uczeń: • określa stopień zaspokojenia zapotrzebowania na usługi w państwach o różnym poziomie społeczno-gospodarczym
2. Temat: Transport i łączność.				
Uczeń: • wymienia rodzaje transportu i kryteria jego podziału • podaje czynniki rozwoju transportu • wyjaśnia znaczenie terminu: łączność • przedstawia podział łączności	Uczeń: • omawia czynniki rozwoju transportu w Polsce • wymienia elementy infrastruktury transportowej • wskazuje miejsce łączności w PKD • omawia rozwój łączności	Uczeń: • opisuje transport: samochodowy, kolejowy, morski, wodny śródlądowy, lotniczy i przesyłowy na świecie • przedstawia wady i zalety poszczególnych rodzajów transportu • omawia rozwój telefonii i zróżnicowanie jego poziomu na świecie	Uczeń: • analizuje zróżnicowanie gęstości sieci dróg i sieci linii kolejowych na świecie • charakteryzuje uwarunkowania rozwoju transportu: samochodowego, kolejowego, morskiego, wodnego śródlądowego, lotniczego i przesyłowego na świecie • przedstawia zróżnicowanie udziału poszczególnych rodzajów transportu w strukturze przewozów w wybranych krajach • przedstawia rozwój telekomunikacji komputerowej i zróżnicowanie jego poziomu na świecie • przedstawia prawidłowości w zakresie zróżnicowania dostępu do Internetu na świecie • omawia rolę telekomunikacji komputerowej w kształtowaniu społeczeństwa informacyjnego	Uczeń: • omawia znaczenie transportu i łączności w rozwoju społeczno-gospodarczym świata i w życiu codziennym • omawia zmiany roli poszczególnych rodzajów transportu wraz z rozwojem społeczno-gospodarczym kraju
3. Temat: Społeczeństwo informacyjne. Gospodarka oparta na wiedzy.				

Uczeń: wymienia przejawy kształtowania się społeczeństwa informacyjnego wyjaśnia, czym jest kapitał ludzki	Uczeń: wymienia czynniki wpływające na innowacyjność i rozwój gospodarki opartej na wiedzy	Uczeń: omawia kształtowanie się społeczeństwa informacyjnego omawia cechy gospodarki opartej na wiedzy wyjaśnia znaczenie kapitału ludzkiego w rozwoju gospodarczym	Uczeń: omawia pozytywne i negatywne skutki kształtowania się społeczeństwa informacyjnego wyjaśnia, na czym polega wsparcie udzielane młodym, innowacyjnym przedsiębiorstwom – start-upom – przez inkubatory przedsiębiorczości i akceleratory biznesu	Uczeń: przedstawia zróżnicowanie poziomu innowacyjności gospodarek państw UE na podstawie Europejskiego Rankingu Innowacyjności
Wymagania konieczne (ocena: dopuszczający)	Wymagania podstawowe (ocena: dostateczny)	Wymagania rozszerzające (ocena: dobry)	Wymagania dopełniające (ocena: bardzo dobry)	Wymagania wykraczające (ocena: celujący)

4. Temat: Usługi edukacyjne i finansowe.

Uczeń: przedstawia wydatki państwa na edukację w wybranych krajach wymienia państwa przeznaczające największe nakłady na działalność badawczo-rozwojową wymienia największe banki świata	Uczeń: wymienia główne centra finansowe na świecie	Uczeń: opisuje dostęp do usług edukacyjnych w wybranych krajach omawia dostęp do usług bankowych w wybranych krajach opisuje wpływ usług ubezpieczeniowych na życie człowieka	Uczeń: przedstawia prawidłowości przestrzenne w zakresie dostępu do usług edukacyjnych i finansowych na świecie wykazuje związek między nakładami na prace badawczo-rozwojowe a poziomem rozwoju społeczno-gospodarczego państwa	Uczeń: omawia rolę giełd w światowym systemie finansowym i gospodarce państw

5. Temat: Handel międzynarodowy.

Uczeń: wyjaśnia znaczenie terminów: handel zagraniczny, eksport, import, reeksport, bilans handlowy wymienia przedmioty handlu międzynarodowego	Uczeń: podaje czynniki wpływające na rozwój handlu międzynarodowego wyjaśnia, na czym polega międzynarodowy przepływ kapitału między państwami omawia kierunki międzynarodowej wymiany towarowej wymienia głównych partnerów handlowych Polski	Uczeń: omawia cele Światowej Organizacji Handlu (WTO) omawia na podstawie mapy zróżnicowanie przestrzenne obrotów handlu zagranicznego przedstawia strukturę towarową wymiany handlowej w wybranych krajach omawia strukturę handlu zagranicznego Polski prezentuje miejsce Polski w handlu międzynarodowym przedstawia główne założenia działalności Światowej Organizacji Sprawiedliwego Handlu (WFTO)	Uczeń: omawia rolę usług w handlu międzynarodowym analizuje handel międzynarodowy w ujęciu globalnym: podaje wartość światowych obrotów handlu międzynarodowego, opisuje strukturę towarową, wymienia najważniejszych eksporterów i importerów	Uczeń: opisuje znaczenie handlu międzynarodowego dla rozwoju społeczno-gospodarczego świata omawia zasady sprawiedliwego handlu i wyjaśnia, dlaczego należy ich przestrzegać

6. Temat: Rozwój turystyki na świecie. Regiony turystyczne świata.

Uczeń: • wyjaśnia znaczenie terminu <i>turystyka</i> • wymienia rodzaje turystyki • wymienia kraje, z których przyjeżdża do Polski najczęściej turystów • podaje czynniki wpływające na atrakcyjność turystyczną • wymienia regiony najczęściej odwiedzane przez turystów • wskazuje na mapie główne regiony turystyczne Europy	Uczeń: • opisuje rodzaje turystyki • omawia rozwój ruchu turystycznego na świecie • charakteryzuje wybrany region turystyczny świata • omawia udział poszczególnych regionów świata w ogólnej liczbie przyjazdów turystycznych	Uczeń: • przedstawia przyczyny szybkiego rozwoju turystyki na świecie • omawia czynniki wpływające na atrakcyjność turystyczną • opisuje atrakcyjność turystyczną wybranych regionów turystycznych świata • przedstawia ograniczenia w rozwoju turystyki	Uczeń: • opisuje skutki rozwoju turystyki na świecie • omawia usługi turystyczne w Polsce • podaje przykłady skutków rozwoju turystyki w swoim regionie • przedstawia najważniejsze miejsca pielgrzymkowe na świecie i w Polsce oraz omawia znaczenie miejsc świętych dla wyznawców poszczególnych religii	Uczeń: • wyjaśnia, jaki wpływ wywiera turystyka na gospodarkę i społeczeństwo krajów wysoko i słabo rozwiniętych • omawia znaczenie usług turystycznych dla rozwoju społeczno-gospodarczego świata

II Dział: Wpływ człowieka na środowisko (6 tematów)

1. Temat: Konflikt w relacji człowiek-środowisko przyrodnicze. Wpływ działalności człowieka na atmosferę.

Uczeń: • wyjaśnia znaczenie terminów: środowisko przyrodnicze, środowisko geograficzne, antropopresja • podaje przykłady konfliktów ekologicznych • wymienia źródła zanieczyszczeń atmosfery spowodowane działalnością człowieka • podaje głównych producentów gazów cieplarnianych w Europie • wymienia rodzaje smogu	Uczeń: • dostrzega konflikt interesów w relacjach człowiek – środowisko przyrodnicze • wyjaśnia, na czym polega zrównoważony rozwój • omawia cele zrównoważonego rozwoju • wymienia najważniejsze zjawiska związane z zanieczyszczeniem atmosfery • wyróżnia podstawowe rodzaje zanieczyszczeń atmosfery • wymienia antropogeniczne źródła zanieczyszczeń atmosfery • podaje przyczyny występowania smogu • podaje przykłady najbardziej zanieczyszczonych ośrodków miejskich w Polsce	Uczeń: • omawia przyczyny nasilania się konfliktu w relacji człowiek – środowisko przyrodnicze • opisuje zasady zrównoważonego rozwoju • wyjaśnia, w jaki sposób powstaje nadmierny efekt cieplarniany i omawia jego wpływ na globalne ocieplenie • opisuje mechanizm powstawania dziury ozonowej • wyjaśnia powstawanie smogu • omawia emisję dwutlenku węgla na świecie oraz tlenków siarki i azotu UE	Uczeń: • podaje przykłady racjonalnego gospodarowania zasobami środowiska przyrodniczego • wymienia międzynarodowe dokumenty dotyczące zrównoważonego rozwoju • porównuje smog fotochemiczny ze smogiem siarkowym • przedstawia sposoby zapobiegania smogowi	Uczeń: • opisuje konflikty ekologiczne w swojej okolicy, wymienia przyczyny nasilania się tego procesu • podaje propozycje sposobów rozwiązania konfliktów w relacji człowiek – środowisko • omawia wpływ zanieczyszczeń powietrza na ludzki organizm
Wymagania konieczne (ocena: dopuszczający)	Wymagania podstawowe (ocena: dostateczny)	Wymagania rozszerzające (ocena: dobry)	Wymagania dopełniające (ocena: bardzo dobry)	Wymagania wykraczające (ocena: celujący)

2. Temat: Wpływ działalności człowieka na hydrosferę.

Uczeń: • wymienia źródła zanieczyszczeń hydrosfery spowodowane działalnością człowieka	Uczeń: • omawia wykorzystywanie wody przez człowieka • wymienia wielkie inwestycje hydrotechniczne i wskazuje je na mapie	Uczeń: • wyjaśnia, w jaki sposób działalność gospodarcza człowieka narusza stosunki wodne	Uczeń: • omawia przyrodnicze skutki budowy zapór wodnych • opisuje proces zanikania Jeziora Czad	Uczeń: • ocenia wpływ wielkich inwestycji hydrotechnicznych (Tamy Trzech Przelomów na Jangcy, Wysokiej Tamy na Nilu, zapory Gilgel Gibe III na rzece Omo) na środowisko przyrodnicze

				• przedstawia działania człowieka mające na celu zapobiegania zanieczyszczeniu wód oraz zmniejszanie stopnia ich zanieczyszczenia
3. Temat: Wpływ działalności rolniczej na środowisko przyrodnicze.				
Uczeń: • wyjaśnia znaczenie pojęcia: agrotechnika • wymienia zagrożenia dla środowiska przyrodniczego spowodowane rolnictwem • wymienia systemy gospodarowania ziemią uprawną	Uczeń: • opisuje wpływ płodozmianu i monokultury rolnej na środowisko przyrodnicze • wyjaśnia, na czym polegają chemizacja i mechanizacja rolnictwa	Uczeń: • omawia wpływ chemizacji i mechanizacji rolnictwa na środowisko przyrodnicze • wyjaśnia, na czym polega melioracja	Uczeń: • omawia wpływ nadmiernego wypasu zwierząt na środowisko przyrodnicze • wymienia etapy pustyńnienia • przedstawia pozytywne i negatywne skutki melioracji	Uczeń: • analizuje na przykładach ze świata i z Polski wpływ działalności rolniczej na środowisko przyrodnicze
4. Wpływ działalności górniczej na środowisko przyrodnicze.				
Uczeń: • wymienia rodzaje kopalń i podaje nazwy wydobywanych w nich surowców • wyjaśnia znaczenie terminu: <i>rekultywacja</i>	Uczeń: • omawia metody wydobycia surowców w kopalniach otworowych, głębinowych i odkrywkowych • podaje przykłady rekultywacji obszarów pogórnich w Polsce	Uczeń: • wymienia negatywne skutki działalności górniczej w poszczególnych rodzajach kopalń • wyjaśnia, jak powstaje lej depresyjny • opisuje, na czym polega rekultywacja terenów pogórnich	Uczeń: • wyjaśnia wpływ działalności górniczej na środowisko przyrodnicze • opisuje kierunki rekultywacji terenów pogórnich i podaje ich przykłady	Uczeń: • analizuje wpływ wybranej kopalni na środowisko przyrodnicze
Wymagania konieczne (ocena: dopuszczający)	Wymagania podstawowe (ocena: dostateczny)	Wymagania rozszerzające (ocena: dobry)	Wymagania dopełniające (ocena: bardzo dobry)	Wymagania wykraczające (ocena: celujący)
5. Temat: Wpływ transportu i turystyki na środowisko przyrodnicze.				
Uczeń: • podaje przykłady negatywnego wpływu transportu i turystyki na środowisko przyrodnicze	Uczeń: • wymienia elementy środowiska geograficznego, które podlegają negatywnemu wpływowi transportu • podaje główne zagrożenia dynamicznego rozwoju turystyki dla środowiska przyrodniczego	Uczeń: • omawia wpływ transportu na zanieczyszczenia powietrza, wód i gleby, a także na przekształcenie krajobrazu oraz florę i faunę • opisuje wpływ działalności turystycznej na środowisko geograficzne	Uczeń: • analizuje wpływ transportu na człowieka • omawia zasady zrównoważonej turystyki	Uczeń: • podaje przykłady negatywnych skutków rozwoju turystyki we własnym regionie • przedstawia przykłady realizacji zasad zrównoważonej turystyki
6. Temat: Krajobraz kulturowy i jego ochrona. Rewitalizacja i działania proekologiczne.				
Uczeń: • podaje definicję pojęcia: <i>krajobraz kulturowy</i> • wymienia formy ochrony krajobrazu • wyjaśnia znaczenie terminów: rekultywacja krajobrazu, renaturalizacja krajobrazu, rewitalizacja krajobrazu	Uczeń: • wymienia elementy krajobrazu kulturowego miejskiego i krajobrazu kulturowego wiejskiego	Uczeń: • omawia proces degradacji krajobrazu miejskiego • opisuje działania człowieka prowadzące do degradacji krajobrazu wiejskiego • omawia rodzaje i cele działań rewitalizacyjnych	Uczeń: • wymienia czynniki zagrażające krajobrazom kulturowym na świecie i w Polsce • określa rolę planowania przestrzennego w kształtowaniu i ochronie krajobrazu kulturowego • wymienia przykłady	Uczeń: • prezentuje działania służące ochronie krajobrazu kulturowego • omawia przykład rekultywacji, renaturalizacji lub rewitalizacji krajobrazu w swojej okolicy

			proekologicznych rozwiązań w działalności rolniczej, przemysłowej oraz usługowej na wybranych obszarach • wyjaśnia, na czym polega postawa współodpowiedzialności za stan środowiska przyrodniczego	
III Dział: Zróżnicowanie środowiska przyrodniczego Polski. Zróżnicowanie krajobrazowe. (10 tematów)				
1. Temat: Położenie i obszar Polski. Regiony fizycznogeograficzne. Budowa geologiczna Polski.				
Uczeń: • podaje powierzchnię Polski oraz długość jej granic lądowych i morskich • wymienia państwa graniczące z Polską i wskazuje je na mapie • wyjaśnia znaczenie terminów: <i>wyłączna strefa ekonomiczna, wody terytorialne, morskie wody wewnętrzne</i> • wskazuje na mapie geometryczny środek Polski • wyjaśnia znaczenie terminu: region fizycznogeograficzny • wymienia na podstawie mapy geologicznej trzy wielkie struktury geologiczne, w których granicach leży terytorium Polski • przedstawia podział dziejów Ziemi na ery i okresy	Uczeń: • wymienia na podstawie mapy najdalej wysunięte punkty w Polsce oraz podaje ich współrzędne geograficzne • opisuje przebieg granic Polski na podstawie mapy ogólnogeograficznej • podaje nazwy megaregionów i prowincji Polski i wskazuje je na mapie • wymienia jednostki tektoniczne występujące na obszarze Polski • podaje przykłady najważniejszych wydarzeń geologicznych w poszczególnych erach i okresach	Uczeń: • przedstawia charakterystyczne cechy położenia fizycznogeograficznego, matematyczno-geograficznego i geopolitycznego Polski • podaje nazwy podprowincji Polski i wskazuje je na mapie • opisuje jednostki tektoniczne występujące na obszarze Polski • omawia najważniejsze wydarzenia z przeszłości geologicznej Polski na podstawie tabeli stratygraficznej	Uczeń: • ocenia konsekwencje położenia fizycznogeograficznego, matematyczno-geograficznego i geopolitycznego Polski • przedstawia charakterystyczne cechy makroregionu, w którym mieszka • wymienia i opisuje jednostki tektoniczne występujące na obszarze regionu, w którym mieszka • przedstawia przebieg strefy T-T na obszarze Polski na podstawie mapy geologicznej	Uczeń: • analizuje zmiany terytorium oraz granic państwa polskiego na przestrzeni dziejów • przedstawia kryteria regionalizacji fizycznogeograficznej • przedstawia budowę geologiczną Polski na tle struktur geologicznych Europy • uzasadnia stwierdzenia, że Polska odznacza się skomplikowaną budową geologiczną
2. Temat: Surowce mineralne Polski. Ukształtowanie powierzchni Polski. Zlodowacenia.				
Uczeń: • przedstawia podział surowców mineralnych ze względu na zastosowanie • podaje nazwy i wysokości kulminacji w poszczególnych pasach rzeźby terenu • wymienia pasy rzeźby terenu w Polsce i wskazuje ich zasięg na mapie • wymienia formy polodowcowe występujące na obszarze Polski	Uczeń: • wskazuje na mapie rozmieszczenie głównych surowców mineralnych Polski • podaje cechy ukształtowania powierzchni Polski • odczytuje informacje z krzywej hipsograficznej Polski • omawia zasięgi zlodowaceń na obszarze Polski na podstawie mapy	Uczeń: • omawia znaczenie gospodarcze głównych surowców mineralnych Polski (węgla kamiennego, węgla brunatnego, rud miedzi i soli kamiennej) • wymienia czynniki wpływające na ukształtowanie powierzchni Polski • omawia rozmieszczenie form polodowcowych na obszarze Polski na podstawie mapy • podaje różnice między krajobrazem młodoglacjalnym a krajobrazem staroglacjalnym	Uczeń: • omawia znaczenie gospodarcze surowców mineralnych Polski • wyjaśnia przyczyny zróżnicowania rozmieszczenia surowców mineralnych w Polsce • charakteryzuje pasy rzeźby terenu • opisuje procesy egzogeniczne i endogeniczne mające wpływ na ukształtowanie powierzchni regionu, w którym mieszka	Uczeń: • wyjaśnia uwarunkowania tworzenia się i występowania złóż surowców mineralnych • omawia występowanie głównych surowców mineralnych w regionie, w którym mieszka, i wyjaśnia, jak powstały ich złoża • identyfikuje związki między budową geologiczną Polski i regionu, w którym mieszka, a głównymi cechami ukształtowania powierzchni • porównuje ukształtowanie powierzchni Polski z ukształtowaniem

				innych europejskich krajów • omawia procesy, które zachodziły na obszarach występowania klimatu peryglacjalnego i wyjaśnia ich wpływ na obecne ukształtowanie powierzchni Polski

3. Temat: Klimat Polski. Zasoby wodne. Sieć rzeczna.

Uczeń: • wymienia klimatyczne pory roku • wymienia czynniki wpływające na klimat Polski • podaje średnie wartości temperatury powietrza, średnie roczne sumy opadów atmosferycznych i długość okresu wegetacyjnego oraz określa częstość kierunków wiatru i liczbę dni z silnym wiatrem w Polsce na podstawie map tematycznych • wyjaśnia, czym jest bilans wodny • wymienia główne cechy sieci rzecznej w Polsce na podstawie mapy • wskazuje na mapie zlewiska i dorzecza głównych rzek Polski	Uczeń: • omawia cechy klimatu Polski na podstawie map klimatycznych i klimatogramów • wyjaśnia różnice między astronomicznymi, kalendarzowymi i klimatycznymi porami roku • wskazuje obszary nadwyżek i niedoborów wody w Polsce • przedstawia zróżnicowanie gęstości sieci rzecznej w Polsce na podstawie map tematycznych	Uczeń: • przedstawia wpływ mas powietrza na pogodę w Polsce • omawia zróżnicowanie przestrzenne temperatury powietrza, opadów atmosferycznych, okresu wegetacyjnego i wiatrów w Polsce • charakteryzuje zasoby wodne Polski • analizuje bilans wodny Polski w roku hydrologicznym • opisuje przyczyny niedoborów wody w Polsce • podaje przyczyny powstawania powodzi w Polsce	Uczeń: • wyjaśnia, czym jest klimat peryglacjalny • wykazuje wpływ poszczególnych czynników klimatycznych na klimat Polski • omawia cechy klimatu wybranego regionu Polski • przedstawia przyczyny i skutki niedoboru wody w wybranych regionach Polski • wymienia rodzaje powodzi występujących w Polsce • podaje przyczyny zróżnicowania gęstości sieci rzecznej w Polsce	Uczeń: • analizuje zróżnicowanie klimatyczne Polski • ocenia gospodarcze konsekwencje długości trwania okresu wegetacyjnego w różnych regionach Polski • analizuje zasoby wodne w regionie, w którym mieszka, na podstawie różnych źródeł informacji • wykazuje na przykładach zależność sieci rzecznej od budowy geologicznej i rzeźby terenu

4. Temat: Jeziora w Polsce. Środowisko przyrodnicze Morza Bałtyckiego.

Uczeń: • wyjaśnia znaczenie terminu <i>jeziorność</i> • wymienia najmniejsze i największe jeziora w Polsce i wskazuje je na mapie • wymienia największe sztuczne zbiorniki w Polsce i wskazuje je na mapie • opisuje położenie Morza Bałtyckiego • podaje nazwy państw położonych nad Morzem Bałtyckim • wymienia wyspy Morza Bałtyckiego i podaje ich przynależność państwową • wymienia typy wybrzeży Morza Bałtyckiego • odczytuje z mapy średnie wartości	Uczeń: • opisuje rozmieszczenie jezior w Polsce • porównuje powierzchnię i głębokość głównych jezior Polski na podstawie danych statystycznych • przedstawia cechy Morza Bałtyckiego na podstawie mapy tematycznej • omawia zróżnicowanie zasolenia i temperatury powierzchniowej warstwy wody w Bałtyku • opisuje florę i faunę Bałtyku	Uczeń: • charakteryzuje główne typy genetyczne jezior Polski na wybranych przykładach • przedstawia typy sztucznych zbiorników wodnych i podaje ich przykłady • omawia genezę Morza Bałtyckiego na podstawie map tematycznych • omawia czynniki wpływające na temperaturę wód powierzchniowych Morza Bałtyckiego na podstawie mapy • podaje przyczyny zróżnicowania zasolenia wód Morza Bałtyckiego na podstawie mapy	Uczeń: • omawia znaczenie jezior w Polsce • omawia funkcje sztucznych zbiorników w Polsce • charakteryzuje linię brzegową i typy wybrzeży Morza Bałtyckiego • omawia formy ochrony Morza Bałtyckiego	Uczeń: • podaje przyczyny nierównomiernego rozmieszczenia jezior w Polsce • wyjaśnia przyczyny dużej koncentracji sztucznych zbiorników w południowej części Polski • przedstawia i ocenia stan środowiska przyrodniczego wód Bałtyku • proponuje działania ograniczające ilość zanieczyszczeń przedostających się do Bałtyku

zasolenia oraz temperatury powierzchniowej warstwy wody w Bałtyku				
5. Temat: Różnicowanie środowiska Tatr.				
Uczeń: opisuje położenie i obszar Tatr wskazuje na mapie przebieg granicy między Tatrami Wysokimi a Tatrami Zachodnimi wymienia piętra klimatyczno-roślinne w Tatrach	Uczeń: wymienia czynniki wpływające na krajobraz Tatr przedstawia podział Tatr wymienia formy rzeźby wysokogórskiej charakteryzuje wody powierzchniowe Tatr opisuje świat zwierząt w Tatrach	Uczeń: wymienia formy polodowcowe i formy krasowe występujące w Tatrach wymienia cechy klimatu Tatr charakteryzuje działalność gospodarczą w Tatrach opisuje korzyści i zagrożenia związane z rozwojem turystyki w Tatrach	Uczeń: omawia budowę geologiczną Tatr na podstawie schematu omawia wpływ procesów zewnętrznych na rzeźbę Tatr porównuje środowisko przyrodnicze Tatr Wysokich ze środowiskiem przyrodniczym Tatr Zachodnich	Uczeń: omawia rozmieszczenie lodowców w Tatrach w plejstocenie na podstawie dostępnych źródeł informacji przedstawia czynniki decydujące o zmianach szaty roślinnej wraz ze wzrostem wysokości nad poziomem morza
6. Temat: Charakterystyka środowiska Sudetów, Bieszczad i G. Świętokrzyskich.				
Uczeń: wymienia góry średnie i góry niskie w Polsce opisuje położenie gór średnich i niskich wyjaśnia znaczenie terminu <i>flisz karpacki</i> wymienia główne rzeki Sudetów na podstawie mapy omawia położenie Gór Świętokrzyskich wyjaśnia znaczenie terminu <i>gołoborza</i>	Uczeń: opisuje florę i faunę Bieszczad wymienia pasma górskie Sudetów opisuje klimat i roślinność Sudetów omawia warunki klimatyczne występujące w Górach Świętokrzyskich	Uczeń: omawia piętrowość roślinną w Bieszczadach omawia cechy środowiska przyrodniczego Sudetów wymienia skały dominujące w budowie geologicznej poszczególnych pasm sudeckich charakteryzuje poszczególne pasma Sudetów charakteryzuje krajobraz gór niskich omawia cechy środowiska przyrodniczego Gór Świętokrzyskich	Uczeń: omawia budowę geologiczną Sudetów jako przykładu gór zrębowych omawia budowę geologiczną Gór Świętokrzyskich	Uczeń: porównuje granice pięter klimatyczno-roślinnych w Sudetach i Tatrach przedstawia różnice między cechami środowiska przyrodniczego Sudetów, Gór Świętokrzyskich i Bieszczad
7. Temat: Wpływ budowy geologicznej na środowisko wyżyn.				
Uczeń: opisuje położenie i obszar pasa wyżyn wyróżnia główne jednostki w pasie wyżyn i wskazuje je na mapie	Uczeń: opisuje rzeźbę krasową na Wyżynie Krakowsko-Częstochowskiej na podstawie infografiki wymienia główne surowce mineralne występujące na wyżynach	Uczeń: charakteryzuje cechy środowiska przyrodniczego pasa wyżyn	Uczeń: charakteryzuje dzieje geologiczne pasa wyżyn opisuje zróżnicowanie środowiska przyrodniczego pasa wyżyn przedstawia warunki powstawania węgla kamiennego	Uczeń: opisuje wpływ skał węglanowych i lessowych na inne elementy środowiska przyrodniczego opisuje czynniki przyrodnicze, które wpłynęły na gospodarowanie w pasie wyżyn
8. Temat: Wpływ zlodowaceń na środowisko nizin.				
Uczeń: opisuje położenie i obszar nizin wymienia główne rzeki i sztuczne zbiorniki wodne pasa nizin wymienia nazwy parków narodowych pasa nizin wskazuje na mapie duże aglomeracje w pasie nizin	Uczeń: podaje cechy krajobrazu starogłacjalnego charakteryzuje wody powierzchniowe w pasie nizin omawia warunki klimatyczne występujące w pasie nizin wymienia najważniejsze elementy środowiska przyrodniczego parków	Uczeń: opisuje zlodowacenia na obszarze pasa nizin przedstawia rzeźbę pasa nizin charakteryzuje gleby równin starogłacjalnych na podstawie profili glebowych	Uczeń: wyjaśnia wpływ lądolodu na środowisko nizin omawia proces powstawania pradolin i ich przebieg na obszarze pasa nizin na podstawie mapy wyjaśnia genezę pól wydmywanych występujących w pasie nizin porównuje warunki klimatyczne	Uczeń: wyjaśnia związek między budową geologiczną nizin a zagospodarowaniem tego obszaru

	narodowych pasa nizin		Niziny Śląskiej z warunkami klimatycznymi Niziny Północnopodlaskiej omawia wpływ budowy geologicznej na występowanie surowców mineralnych i wód głębinowych w pasie nizin	

9. Temat: Wpływ zlodowaceń na środowisko pojezierzy.

Uczeń: opisuje położenie i obszar pasa pojezierzy wymienia regiony wchodzące w skład pojezierzy wymienia największe kompleksy leśne pojezierzy i podaje nazwy krain, na których obszarze się one znajdują wymienia największe jeziora pasa pojezierzy i wskazuje je na mapie	Uczeń: podaje cechy krajobrazu młodogłacjalnego na obszarze pojezierzy opisuje warunki klimatyczne występujące na pojezierzach	Uczeń: omawia zlodowacenia na obszarze pojezierzy omawia wpływ lądolodu na rzeźbę pojezierzy charakteryzuje użytkowanie terenu na pojezierzach	Uczeń: omawia wpływ budowy geologicznej pojezierzy na glebę i roślinność omawia zależności między poszczególnymi elementami środowiska przyrodniczego w pasie pojezierzy	Uczeń: przedstawia zależność między budową geologiczną pojezierzy a ich zagospodarowaniem porównuje krajobraz młodogłacjalny z krajobrazem starogłacjalnym (uwzględnia między innymi wysokości bezwzględne, formy terenu i wody powierzchniowe)

10. Temat: Zróznicowanie rzeźby pobraży Bałtyku.

Uczeń: opisuje położenie, obszar i granice pasa pobraży wyróżnia krainy wchodzące w skład pasa pobraży wymienia nadmorskie miejscowości i podaje ich funkcje	Uczeń: opisuje cechy krajobrazu pasa pobraży wymienia czynniki rzeźbotwórcze wpływające na rzeźbę poszczególnych regionów pasa pobraży charakteryzuje wody powierzchniowe w pasie pobraży	Uczeń: przedstawia czynniki wpływające na rzeźbę pasa pobraży charakteryzuje środowisko przyrodnicze poszczególnych regionów pasa pobraży charakteryzuje typy wybrzeży Morza Bałtyckiego omawia wpływ Morza Bałtyckiego na klimat pobraży opisuje działalność gospodarczą w pasie pobraży	Uczeń: opisuje etapy powstawania delty Wisły na obszarze Żuław Wiślanych omawia procesy powstawania mierzei i klifu na podstawie schematu charakteryzuje środowisko przyrodnicze Żuław Wiślanych	Uczeń: omawia podobieństwa i różnice między środowiskiem przyrodniczym pojezierzy a środowiskiem przyrodniczym pobraży